herpy

GEKONY

Black-spotted least gecko

Sphaerodactylus nigropunctatus

Dzienny karłowaty gekon z Bahamów i Kuby, mierzący 3-4 cm od pyska do kloaki. Samce i samice wyglądają zupełnie inaczej: samice mają ciemne poprzeczne pasy na jasnym tle, a samce są nakrapiane i mogą mieć żółte do pomarańczowych barwy. Gatunek dzieli się na wiele podgatunków, a prawie każda grupa wysp ma własną formę.

Rodzina: Sphaerodactylidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3-4 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Suchy las i las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**20 × 20 × 30 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**60-70%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1 jaj**
Inkubacja	**80-90 dni** przy 24-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Sphaerodactylus nigropunctatus to jeden z większych gekonów karłowatych. Dorosłe osobniki mierzą 3-4 cm od pyska do kloaki, a razem z ogonem osiągają 6-7 cm. Największy podgatunek, *S. n. strategus* z południowo-wschodniej Kuby, dorasta do 40 mm od pyska do kloaki, podczas gdy pozostałe formy osiągają najwyżej 37 mm. Nazwa gatunkowa jest łacińska i oznacza „czarnokropkowany".

Płeć łatwo rozpoznać. Samice i młode mają na ciele trzy do czterech ciemnych poprzecznych pasów na jasnoszarym do brązowawego tle, ciemny wzór na głowie oraz ogon z czarno-białymi pasami. Samce tracą pasy i są brązowe do żółtawych z czarnymi kropkami; u kilku form przybierają żółte do pomarańczowych barwy. Pod palcami znajdują się lamelki, dzięki którym gekon wspina się po szkle.

Gatunek dzieli się na jedenaście podgatunków, m.in. *S. n. flavicauda*, *S. n. decoratus*, *S. n. gibbus*, *S. n. granti*, *S. n. strategus* i *S. n. ocujal*. Różnią się barwą, wzorem i wielkością i trudno je od siebie odróżnić. Kilka z nich opisano pod nazwą *Sphaerodactylus decoratus*, którą dziś zalicza się do tego gatunku. Zwierzętom przeznaczonym do rozrodu powinna więc zawsze towarzyszyć informacja o podgatunku i miejscu pochodzenia.

Występowanie i środowisko

Sphaerodactylus nigropunctatus występuje na Bahamach i Kubie. Na Bahamach zamieszkuje Great Bahama Bank, m.in. Andros, Bimini, Berry Islands, New Providence, Eleuthera i Exuma, a ponadto Long Island, Cat Island, Little San Salvador, Rum Cay, Ragged Island i Cay Sal Bank.

Na Kubie występuje na wysepkach (cayos) archipelagu Sabana-Camagüey, w Sierra de Cubitas oraz od północno-wschodniego Camagüey przez Holguín i Granmę po Guantánamo, także wzdłuż południowo-wschodniego wybrzeża. Prawie każda grupa wysp i region ma własny podgatunek, a wiele z nich płynnie przechodzi jeden w drugi tam, gdzie zasięgi się stykają.

> **Naturalny zasięg:** Bahamy i Kuba.

ŚRODOWISKO

Sphaerodactylus nigropunctatus żyje na nizinach wapiennych wysp o klimacie tropikalnym. Na Bahamach spotyka się go zwłaszcza w ściółce i opadłych liściach palm w przybrzeżnych zaroślach za wydmami, w nadmorskich wapiennych zaroślach i suchych zaroślach, pod kamieniami w cieniu oraz w stosach kamieni w głębi wysp. Na Kubie żyje zarówno na suchych terenach, gdzie szuka wilgotnych i zacienionych miejsc, jak i w wilgotnym lesie, np. w murszejących pniach.

Gatunek preferuje cień i wilgotny mikroklimat, także tam, gdzie okolica jest sucha. Jest aktywny w dzień i przemieszcza się głównie po ziemi wśród liści, kamieni i kryjówek. Klimat jest ciepły przez cały rok, z porą deszczową latem oraz suchszą i nieco chłodniejszą zimą.

Hodowla

TERRARIUM

O utrzymaniu *Sphaerodactylus nigropunctatus* wiadomo niewiele. Gatunek trzyma się i rozmnaża w małych terrariach jak inne gekony karłowate, ale wartości temperatury, wilgotności, inkubacji i długości życia zapożyczono z lepiej poznanego *Sphaerodactylus elegans*. *Sphaerodactylus torrei* z tej samej części Kuby ma takie same wymagania.

Para może mieszkać w terrarium o wymiarach 20 × 20 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość). Większe terrarium, np. 30 × 30 × 30 cm, daje miejsce na więcej mikroklimatów i więcej liści. Gekon żyje na ziemi, więc powierzchnia dna ma większe znaczenie niż wysokość.

Najważniejsze jest podłoże: włókno kokosowe zmieszane z ziemią bez nawozów i odrobiną piasku, przykryte warstwą suchych liści, np. dębu, buka lub migdałowca. Bioaktywne podłoże ze skoczogonkami i małymi prosionkami utrzymuje czystość i dostarcza dodatkowego pokarmu. Połóż korę korkową, rurki korkowe, płaskie kamienie i gałązki, a posadź małe rośliny pnące, jak epipremnum czy figowiec pnący, aby było dużo kryjówek i różnych mikroklimatów. Ciężkie kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie, by zwierzę nie zostało przygniecone, jeśli wejdzie pod nie.

Pokrywa powinna być z drobnej siatki i szczelnie przylegać, bo zarówno gekony, jak i małe zwierzęta karmowe uciekają nawet przez niewielkie szpary. Całkowicie otwarta siatka zbyt szybko wysusza terrarium, a całkowicie zamknięta pokrywa powoduje pleśń; mniejsze pole z siatki to dobry kompromis.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Inkubacja jaj

TEMPERATURA

Utrzymuj *Sphaerodactylus nigropunctatus* w temperaturze 24-28 °C w dzień i pozwól, by w nocy spadała do 18-22 °C. Można zapewnić małe miejsce wygrzewania 29-32 °C pod słabą lampą z termostatem, ale nie jest to konieczne, a zwierzę musi zawsze móc schować się w chłodniejszej i wilgotniejszej warstwie liści.

W większości domów latem nie potrzeba dodatkowego ogrzewania. Zimą może wystarczyć słaba mata grzewcza z boku terrarium, sterowana termostatem. Nigdy nie ogrzewaj całego dna, bo warstwa liści wyschnie. Temperaturę mierz cyfrowym termometrem przy podłożu, a nie tylko w powietrzu. Zwierzę, które w najcieplejszych godzinach siedzi na wierzchu, ma za gorąco lub za sucho.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-70 %. Zraszaj terrarium codziennie, rano lub wieczorem, tak aby na liściach i szybach zostawały krople, z których zwierzęta piją. W warstwie liści podłoże ma być stale wilgotne, ale nie mokre, a powierzchnia powinna przeschnąć w ciągu kilku godzin, inaczej pojawi się pleśń.

Można postawić bardzo niską miseczkę z wodą, najlepiej wypełnioną drobnymi kamykami. Głęboka miska jest pułapką, w której tak małe zwierzę się utopi. Higrometr pokaże, czy wilgotność się utrzymuje.

OŚWIETLENIE I UVB

Gekon jest aktywny w dzień, ale trzyma się w cieniu i w warstwie liści. Włączaj światło na około 12 godzin latem i 10-11 godzin zimą, a noc utrzymuj ciemną. Jeśli są żywe rośliny, potrzebna jest lampa LED do roślin. Unikaj lamp punktowych, które nagrzewają i wysuszają terrarium.

Zapotrzebowanie na UVB nie zostało zbadane u *Sphaerodactylus nigropunctatus*. Ponieważ zwierzę żyje w cieniu, odpowiednia jest strefa Fergusona 1: słaba świetlówka UVB dla zwierząt cieniolubnych nad jednym końcem terrarium i mnóstwo kryjówek, aby zwierzę mogło samo wybierać.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Zwierzęta są owadożerne i biorą tylko bardzo małą zdobycz. Młode potrzebują skoczogonków, małych muszek owocowych (*Drosophila melanogaster*), świeżo wyklutych świerszczy i małych prosionków. Dorosłe jedzą świerszcze o długości 3-6 mm, duże muszki owocowe (*Drosophila hydei*), małe prosionki i małe larwy czarnej muchy żołnierza. Zwierzęta karmowe nie mogą być większe od głowy gekona.

Młode karm codziennie, a dorosłe co drugi dzień, tyle, ile zjedzą w kilka minut. Zmieniaj rodzaje pokarmu. Zwierzęta karmowe posypuj wapniem przy każdym karmieniu, a preparatem multiwitaminowym z D3 co drugi lub trzeci raz. Zdobycie wystarczającej ilości drobnego pokarmu może być trudniejsze niż opieka nad samymi zwierzętami, więc zadbaj o stałe zaopatrzenie w skoczogonki i małe świerszcze, zanim zwierzęta zamieszkają w terrarium.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Trzymaj *Sphaerodactylus nigropunctatus* pojedynczo lub w parze. Samców nie wolno łączyć, bo walczą, a u kilku gekonów karłowatych także samice się nie tolerują. Rozdziel zwierzęta, gdy zauważysz oznaki walki.

Gekon jest szybki i płochliwy i spędza dużo czasu wśród liści, więc może być trudny do wypatrzenia. Jest zbyt mały i delikatny, by brać go na ręce, i może uciec nawet przez małe otwory. Przenoś go, pozwalając mu wejść do małego pojemnika, i pracuj spokojnie, gdy dotykasz podłoża.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć łatwo rozpoznać u dorosłych: samice zachowują ciemne poprzeczne pasy z okresu młodości, a samce stają się nakrapiane i często żółte do pomarańczowych. Wiek dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Poczekaj, aż zwierzęta będą w pełni dorosłe i uzyskają barwy dorosłych, zanim połączysz je do rozrodu.

GODY I KOPULACJA

Dobrze karmiona para w terrarium z wieloma kryjówkami zwykle rozmnaża się bez szczególnej pomocy. Zachowania godowe i roczny rytm nie są udokumentowane u *Sphaerodactylus nigropunctatus*. Zimą nieco skróć dzień świetlny; odpowiada to suchszej i nieco chłodniejszej zimie na obszarze występowania. Pilnuj, aby samica nie była ścigana, a zwierzęta rozdziel, jeśli zostanie pogryziona.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno jajo naraz, jak to jest typowe dla rodzaju, i powtarza to co kilka tygodni, gdy dostaje dużo pokarmu. Jajo jest małe, białe i twardoskorupowe i składane jest w podłożu, wśród liści, pod korą lub w pustych łodygach. Suche łodygi rdestowca japońskiego, oparte o ścianę, są chętnie wykorzystywane.

Jaja mogą być trudne do znalezienia. U kilku gekonów karłowatych dorosłe nie polują na młode, ale nie jest to udokumentowane u *Sphaerodactylus nigropunctatus*, więc lepiej przenieść jaja do inkubatora.

INKUBACJA

Jajo wykluwa się po około 80-90 dniach w temperaturze 24-28 °C. Przenieś je w tej samej pozycji, w jakiej leży, do małego pojemnika z otworami wentylacyjnymi i lekko wilgotnym podłożem, takim jak wermikulit lub perlit, i utrzymuj w pojemniku wilgotne powietrze, aby jajo nie wyschło. Skorupa jest twarda, a jajo nie może leżeć na mokrym. Świeżo wyklute młode są bardzo małe i łatwo wysychają, więc od razu trzeba je przenieść do wilgotnego pojemnika do odchowu.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode są bardzo małe i mają taki sam pasiasty wzór jak samice. Odchowuj je w małym, szczelnym pojemniku, np. plastikowym o pojemności około 1 litra z małymi otworami wentylacyjnymi, urządzonym tak samo jak terrarium dorosłych: wilgotne włókno kokosowe, liście, kryjówki i mała roślina. Zraszaj codziennie. Pierwszym pokarmem są skoczogonki i najmniejsze muszki owocowe, które muszą być stale dostępne. U niektórych gekonów karłowatych młode mogą przebywać razem w małych grupach, ale nie jest to udokumentowane u tego gatunku, więc lepiej trzymać je osobno i od razu rozdzielić, jeśli dochodzi do konfliktów.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z nieprawidłowych warunków. Typowe błędy to:

- Zbyt suche terrarium. Ciało jest tak małe, że zwierzę szybko się odwadnia. Ospałość, zapadnięte oczy i pomarszczona skóra to oznaki odwodnienia.
- Zbyt mokre terrarium bez wymiany powietrza, co powoduje pleśń i problemy ze skórą.
- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u młodych zwierząt i samic składających jaja.
- Zbyt duże zwierzęta karmowe lub tylko jeden rodzaj pokarmu.
- Ciężkie przedmioty, pod którymi zwierzę może zostać przygniecone.
- Walki między dorosłymi zwierzętami. Rozdziel je po ugryzieniach lub ranach.

Zdrowe zwierzę jest aktywne, ma jasne oczy i pełny ogon. Zwierzę jest zbyt małe, by leczyć je samodzielnie. Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli gekon chudnie, nie je albo siedzi ospale na wierzchu przez cały dzień.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.